

РУКОВОДСТВО СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ У ПОСЕТИ СЕВЕРНОБАЧКОМ ОКРУГУ

Челници Српске радикалне странке и у току септембра често су посећивали севернобачки регион.

Зоран Красић, републички министар за трговину и потпредседник ИО СРС, гостовао је на суботичкој „Супер ТВ”, где је у директној емисији говорио о актуелној економској ситуацији у земљи и одговарао на бројна питања гледалаца. Приликом посете Суботици, г. Красић искористио је да разговара са члановима суботичког Окружног и Општинског одбора на састанку у страначким просторијама. Затим је у радним посетама обишао Округ и Републичку тржишну инспекцију.

Стева Драгишић, секретар ИО СРС и председник Општине Земун, гостовао је у Бачкој Тополи у емисији радија „Тренд”. Након емисије, г. Драгишић је посетио бачкотополске радикале у чијим просторијама је одржао састанак са Општинским одбором Бачка Топола.

Гордана Поп-Лазић, републички министар за локалну самоуправу, гостовала је у директној емисији на „Радио Бачка Топола”. Посету Б.Тополи, г-ђа Поп-Лазић искористила је и за састанак са Општинским одбором бачкотополских радикала.

Милорад Мирчић, републички министар за односе са Србима ван Србије и председник Окружног одбора СРС за Јужнобачки округ боравио је на „Радио Суботици”. У емисији је говорио о Србима у дијаспори са посебним освртом на положај Срба у Маџарској. Било је речи и о активностима Савезног министарства правде о регулисању статуса избеглица и стицању држављанства. Након тога у страначким просторијама одржао је састанак са Окружним одбором СРС за Севернобачки округ.

У ОВОМ БРОЈУ :

**БОЖИДАР ВУЈИЋ,
РЕПУБЛИЧКИ ПОСЛАНИК О
ФОРМИРАЊУ
ПРИВРЕМЕННОГ
НАЦИОНАЛНОГ САВЕТА
ВОЈВОЂАНСКИХ МАЂАРА**

**РЕВИЗИЈОМ ТРИЈАНОНА ДО
СЕЦЕСИЈЕ**

**РАСПРОДАЈА ДРЖАВЕ ИЛИ
КАКО ТО РАДЕ ГОСПОДА
ТЗВ. ОПОЗИЦИОНАРИ**

РАТ И СТРЕС

**ЗНАЧАЈ И
СПЕЦИФИЧНОСТИ
ШКОЛСКОГ ВАСПИТАЊА И
ОБРАЗОВАЊА, ОСНОВНА
ШКОЛА
2. део**

**КОМУНАЛНЕ СЛИКЕ И
(НЕ)ПРИЛИКЕ**

**МУДРОВАЊЕ
АВГУСТА И ЊИХОВ
ДОГОВОР**

**У САВЕЗНОЈ ВЛАДИ
ИМЕНОВАНИ СУ
ЗАМЕНИЦИ И ПОМОЋНИЦИ
САВЕЗНИХ МИНИСТАРА**

Господин Божидар Вујић, републички посланик, о формирању Привременог националног савета војвођанских Мађара

РЕВИЗИЈОМ ТРИЈАНОНА ДО СЕЦЕСИЈЕ

Формирањем Привременог националног савета војвођанских Мађара добри међунационални односи у овом региону доведени су у питање. Мени, као Србину, није јасно шта то сада значи за бивствовање српског националног корпуса на овом простору, а исто питање постављам када је у питању судбина Буњеваца, Црногораца, и свих осталих који овде живе. Иначе, дубоко сам уверен да се 20. августа ништа није догодило случајно, те да формирање Националног савета сеже све до 4. јуна 1920. године, када је потписан Тријанонски споразум. Од тада па све до данас, постоји врло озбиљна тежња да се изврши његова ревизија, што практично значи да је на овим просторима дуго и темељно припремана политичка подлога за овај чин, који је заправо вешта манипулација чињеничним стањем.

Пре свега то чини И. Чурка који је члан унутрашње Билдербершке комисије и челник десничарске партије „Живот и правда“. Кљупко његових злих намера почело је да се одмотава одавно, а достигло је врхунац док су над нашим главама летели НАТО бомбардери. У једном од својих последњих обраћања јавности, Чурка је затражио да се „Мађарској припоји део Војводине и то на линији Сомбор-Врбас-Србобран-НовиБечеј-Кикинда. Формирање националног савета војвођанских Мађара, уз сценографију и атмосферу која га је окруживала, бојим се да је на фону тих и таквих захтева, а није небитна ни медијска потпора истакнутих мађарских пера која откривају суштинску намеру, њихову позадину, порекло и разлоге таквих идеја.

У вези са одредбом договора везаним за образовањем на матер-

њем језику, од обданишта до факултета, сопственим културним и информативним институцијама сматрам да је захтев оправдан, али сасвим излишан.

Мађарска национална мањина у Војводини та права остварује, што је апсолутно и оправдано. Што се тиче других захтева, попут оног у уставу Војводине, дводомној скупштини, посебном уставном суду, тужилаштву, начину на који ће Мађари издвајати своје пореске обавезе, сматра да се они општро косе са уставним и законским поретком наше земље. Али, то не искључује мој став да о свим тим питањима треба разговарати. Дакле, ја сам за аргументован и цивилизацијски дијалог, за уважавање свих људи и националних заједница, за унапређење њихових права, али не на штету других, нити на уштрб целовитости државе у којој сви заједно живимо.

Само формирање ПНСВМ је тек једна пука политичка маска иза које се чак ни претерано вешто не скривају праве намере. Све се ово чини како би се успоставили елементи државе у држави која у свом исходишту води сецесији, па самим тим и разбијању Србије и Савезне Републике Југославије.

Као представник Српске радикалне странке, заговарајући њене ставове и програме, морам да осудим свако политичко мешетарење на уштрб наше домовине, а наравно, уз

то и страну уплитање у решавање наших унутрашњих проблема. У овом случају њих има на одмет, а уз то, морам да истакнем, апсолутно су неприхватљиви потези челника Савеза војвођанских Мађара, Демократске заједнице војвођанских Мађара и Грађанског покрета војвођанских Мађара на стварању некаквих паралелних институција власти. Оне не могу ништа друго, до да дестабилизују овај регион и опасно гурну припаднике мађарске националне мањине у непријатељство према својим суграђанима и комшијама других националности.

Челници Савеза војвођанских Мађара констативно манипулишу износеним подацима о нарушавању складног живота у субјективној околиштини. Наиме, према њиховим речима, избеглице су те које ремете етничку и културну слику Субојице.

При презентовању оваквих идеја смејнули су са ума да је изв. економска миграција, која се догодила средином шестдесетих година, допринела садашњој хомогенизацији мађарског живља на овим просторима. Тих година реке припадника мађарске националности напустиле су простор Баната и остале делове Војводине и пребавиле северну Бачку и Пошисје. Тада их нико није назвао ремешлачким фактором, већ су прихваћени као равноправни грађани. Тада, а и сада, нико не пита где су се зајошили ти људи, чије су куће покујовали, раде ли у органима државне и локалне самоуправе.

И сада и сада ша питања сматрам неумесним, јер су у етичком и моралном смислу негосијна ЧОВЕКА.

Милан Панић, амерички грађанин, на гостовању у Будимпешти понудио део Србије суседној држави

РАСПРОДАЈА ДРЖАВЕ ИЛИ КАКО ТО РАДЕ ГОСПОДА ТЗВ. ОПОЗИЦИОНАРИ

Проглашење Привременог мађарског националног већа у Суботици и његов захтев за тростепеном аутономијом мађарских општина је узнемирио сво становништво Војводине, па и саме Мађаре Допринос до сада највећем политичком неповерењу партија (и не само партија) које делују у Суботици

У последње време (овде се ограничемо на декаду иза нас) разни мешетари покушавају да кроје и да нам скроје отаџбину по њиховој мери. У ту сврху, доминацијом над целом земаљском куглом, основали су институцију, која нам све више личи на кројачку радњу. Она има оснивача, па према томе и најутицајнијег, шефа, који зна да је шеф, може му се да наређује како хоће и каква га је воља, и у слободно време да свира на пример, саксофон такође, ако га је воља. Затим, ова кројачка радња има шефове појединих одељења, шефчиће са амбицијом да једног дана постану шефови, извршиоце, помоћне раднике, итд. У тој врло једноставној организацији, односно кројачкој радњи, у најнеповољнијем положају су калфе или шегрти. Осим што никако нису плаћени, добијају сваки даном све нове и нове задатаке уз обећање да ће и они једног дана уместо шегрта постати шефчићи у некој радњи или радњици.

Без амбиције да се бавимо прорицањем или другим окултним радњама, нама представници (читајте вође) из ко зна које по реду скројене дружине за обарање легално на изборима изабране владе у СРЈ, личе на оне калфе-шегрте са почетка приче.

Тзв. опозиционар распродаје Србију

У тој кројачкој радионици запослен је као калфа, дакле шегрт, амерички грађанин и бивши премијер СРЈ, Милан Панић. Заједно са својим конкурентима за освајање власти (са којима се на јавним трибинама блазирано смејуље једни другима, док се у стварности не подносе) путују Србијом нудећи шарене лаже својој свити коју вуку са собом и знатно жељеним пролазницима на улици који се стицајем случаја затекну на улицама.

Корак даље од својих политичких пајташа отишао је поменути М. Панић, који је дозволио такав луксуз себи, да у полтронској улози какве су приличне само највећим додворашима, да у нама суседној, тешко је превалити преко усана - пријатељској, земљи (која је уз то и здушно дала своју земљу и небо у протеклом бестижалном НАТО уништавању наше отаџбине) ни мање ни више скројио, па богме и прекројио нову границу Србије и Мађарске. Како смо М. Панића, већ раније сврстали у шегрте (значи знање и вештина му нису јача страна, а о памети да и не говоримо) није то кројење урадио на властиту ползу (тј. корист) већ напротив на штету преко два милиона становника Србије који живе у њеној северној покрајини Војводини. Наиме, једним потезом маказа М. Панић одсекао је Војводину од своје матице Републике Србије и пришио ју је Мађарској.

Нетрепнувши, пун себе (у мислима и пун долара који га чекају за обављени задатак) блистао је пред очигледно шокираним Мађарима, који нису веровали својим ушима да постоји ико на белом свету ко је у стању да поклања део властите земље. С друге стране ово је још један у низу догађај који долива уље на ватру на и онако врућем северно-војвођанском политичком тигању.

Мађарски политичари у Војводини гурају своје сународнике у амбис

Свакако да је проглашење Привременог мађарског националног већа у Суботици и његовог захтева за тростепеном аутономијом мађарских општина (читај отцепљене дела Србије и припајање Мађарској) које је узнемирило сво становништво Војводине, па и саме Мађаре који су већини схватили да им се ближи косовски расплет – дакле ратна опција у којој релативно мали број Мађара у односу на Србе не би дочекао своје „ослободиоце“, допринело је до сада највећем политичком неповерењу партија (и не само партија) које делују у Суботици. Да има оних неодговорних у редовима мађарских политичких партија до сада је, то нама свима, дато на знање. Па и више од тога, извесни члан тог Привременог националног већа, новинар по професији, (прочитајте његов чланак под насловом „Историја се кува у малим лонцима“) спреман је и да отпише своје сународнике зарад свог циља, који је у суштини сличан Панићевом циљу: уместо шегрта постати шефчић у некој радњици. Отуда се на постављено питање ко је наручио Панића да у сред Будимпеште кроји карту нових граница, може претпоставити одговор.

Да смо неваспитани и да не пазио на своје речи ми би их све, па и М. Панића, назвали „клоновима и путујућим циркусом“ како су их назвали у домаћој дневној штампи. Не желећи да потценимо, као што не желимо да преценимо никога, остављајући себи слободу за претпоставку: „Какви су тек они који одабирају и који постављају такве шегрте?“

Без претензија да дамо одговор на ово или друга слична питања цитирамо народну пословицу у Срба: „с ким си такав си“.

Г.Д.В.

РАТ И СТРЕС

У условима ратне катастрофе, разарања и доживљеног стреса, актуелно је било и питање решавања проблема последица ратних несрећа на ментално здравље становништва

Све ове страшне невоље које су нас задесиле агресијом, изазвале су масовну стресну реакцију које се иначе у литератури и пракси сматра најтежим обликом стреса. Рат сам по себи карактерише изложеност масовним стресогеним ситуацијама.

Затечено и неприпремљено за оваква масовна страдања, патње, смрти и умирања становништво се у првом налету агресије нашло у шоку и различитим стресним ситуацијама где се човек осећа беспомоћно и мање способно да се суочи са истима.

Кад наступе ратни услови људи код првог доживљеног масовног стреса различито приступају сналажењу. Субјективна процена самих догађаја је у насталим ситуацијама од посебне важности. Прва реакција на доживљени стрес код нашег становништва био је бес, презир и отпор, односно свенационално уједињење. Агресору није успело оно што је желео да постигне у првом налету, када је становништво изложио масовној стресогеној ситуацији, изазвати масовну панику и пометњу, страх и беспомоћност. Напротив суочио се са народом који се врло брзо изборио са најтежим обликом стреса и контролисао га.

У посебним стресогеним ситуацијама, као оне изазване ратним догађањима, мање образовани, сиромашни и жене теже подносе настале животне догађаје, за разлику од образованих, богатих и мушкараца, па су као такви били више изложени дуготрајнијем дејству доживљеног стреса. На ове категорије становништва последице стреса изазваног ратним дејствима агресорских земаља биће дуготрајније. У когнитивној процени о озбиљности насталих опасности код становништва није било разлике. Свака индивидуа зависно од настале ситуације је сама процењивала своју позицију и у складу са њом реаговала, било да се са њом суочавала активно, било да се ослањала на друге (породицу, пријатеље, друштво у целини) или се пасивно препустила ситуацији уз осећање беспомоћности.

Наше становништво се углавном са стресним ситуацијом суочавало активно, ослањајући се колективно једни на друге, што је јачало моралну страну сваког појединца и будило унутрашњу снагу сваког појединца да се избори против стреса да се он надјача а његове последице сведу на минимум. Отпор масовним стресним ратним ситуацијама најбоље је био видљив на мировним скуповима становништва широм наше земље који су се свакодневно одржавали на градским трговима, мостовима, удружењима књижевника, уметника и сл.

У условима ратне катастрофе, разарања и доживљеног стреса актуелно је било и питање решавања проблема последица ратних несрећа на ментално здравље становништва пошто стресни животни догађаји иначе имају знатног утицаја на појаву повећаних случајева суицида, депресивних и неуротских поремећаја. Због таквих продуката стреса друштво данас мора адекватно и хитно да делује програмима за решавање насталих проблема.

При томе санирање последица стреса услед напуштања дома, губитка радног места и угрожене егзистенције је приоритет. Назадоследност која је била изражена и пре почетка агресије, представљала је највећи друштвени проблем. Али услед ратних дејстава она је као проблем ескалирала. И после доласка мира овај проблем ће да нас дуго прати, тако да ће и програм социјалног збрињавања прогнаних и незапослених као и програм решавања менталне хигијене становништва, у наредном периоду ће да буду актуелни.

Неколико месеци након агресије, када је земља разрушена, у економској блокади а велики број радника остао без посла, потребно је истаћи да држава и њене институције предузимају одговарајуће мере које ће олакшати тежак живот нашег народа и ублажити последице ратних дејстава агресора и различитих, пре свега нехуманих, притисака на наш народ отаџбину.

М. Пајević

ЗНАЧАЈ И СПЕЦИФИЧНОСТИ ШКОЛСКОГ ВАСПИТАЊА И ОБРАЗОВАЊА, ОСНОВНА ШКОЛА 2. ДЕО

Школа је значајна нарочито због тога што организује васпитање деце и младих управо у периоду њиховог најинтезивнијег развоја.

Она је данас, и поред свих примедаба које јој се изричу, место најорганизованијег и најсистематичнијег васпитања и образовања. Она ангажује професионално оспособљене стручњаке различитог профила. Школа је уједно и институција која све више преузима дневну бригу о детету, тако да на одређени начин представља и облик социјалне заштите и бриге.

Школа је одувек била у центру свих људских заједница и представљала је место за ширење просвете и културе.

Такође је и стални предмет критичког преиспитивања и оспоравања, али је и основна и незаобилазна карика у васпитању и образовању нових генерација.

У свом развоју школа је била у сталној трансформацији. Свака реформа школе започела је оштром критиком постојеће школе. Савремена критика школе и институционалног система васпитања започела је у другој половини овог века, у време када су се појавили први облици кризе индустријског друштва и најаве научно технолошке револуције, која и сада потреса свет, преуређује светска тржишта, мења државне границе, руши старе и ствара нове институције.

Залажемо се за преображај школе у активну животну заједницу: ново уређење и опремање школских објеката и оплемењивање амбијента за учење и дружење, стварање нове педагошке климе у разреду и школи, оспособљавање наставника за нове улоге, и отварање школе шире према породици и локалној друштвеној средини (школе у природи, школице радионице, изучавање страних језика, итд.)

Савремена типологија све школе класификује према различитим критеријумима:

- на школе за нормално развијену децу
  - и школе за децу ометену у развоју (специјалне школе)
  - на школе за опште образовање (основне, гимназије)
  - на стручне и уметничке школе
- Према степенима образовања и узрасту ученика и студената:
- на основне, средње, више и високе школе.

Основно образовање је данас обавезно за сву децу и омладину од 7-15 година. Постоји стална тежња да сви ученици буду у приближно једнаким условима стицања основног васпитања и образовања и да њихово напредовање у школи све мање зависи од различитих породичних и других услова. Обезбеђење основних услова треба да се заснива на принципима солидарности и узајамности, што је нарочито значајно за децу и неписмене из економски сиромашних општина и породица.

Поред обавезног основног васпитања може се стицати и основно музичко образовање, односно основно балетско образовање. Ово васпитање и образовање није обавезно али за ученике може бити бесплатно. Ове и друге школе могу бити и приватне.

Залажемо се такође за отварање и приватних школа које ће радити на остваривању задатака основног образовања и васпитања са јединственим циљем и карактером васпитања, прописаним од стране државних органа.

Процесом демократизације друштва можемо очекивати да ће се школа све више отворати према локалној друштвеној средини и породици.

Педагошка одговорност основне школе је наглашенија јер је она својеврсно предворје живота кроз које пролазе сви, без обзира какви ће им касније бити животни путеви.

В. Аџић

КОМУНАЛНЕ СЛИКЕ И (НЕ)ПРИЛИКЕ

КО СЕ ИГРА ЖУТИЦОМ ?

Седамнаести август био је дан када је овдашњи „Водовод” кренуо у акцију, али не „Спасовање редова Рајана”, него Црвеног села од страшне пошасте зване „хепатитис-А”, или народски речено-жутице.

Вероватно се никада неће сазнати ко је дао „миг” да цистерна са по три кубика воде (3.000 литара воде – не подцењујемо Ваше знање, поштовани читаоче, већ само наглашавамо количину), три пута на дан, усред горуће несташице горива, у угрожено Црвено село, као да је негде у Бијафри, носи воду за пиће! Али, учинио је то очигледно смишљено, заједно са ширењем прича о „епидемији која је узела маха због загађења

воде у бунарима”, јер десет дана касније, тачно 27. августа, на ванредној седници Скупштине општине изгласано је да изградња водовода у Црвеном селу има да има приоритет!

У међувремену, зачуђени црвеноселчани су од понуђених 9.000 литара дневно, узимали у току дана 200-300 литара, ваљда да пробају какво им то чудо градски комуналци шаљу – да није можда минерална или, дај Боже, као оно некад чувена кладањска „мушка вода”!? А исто у међувремену неко се сетио да цистерна не може само тако да однесе И донесе воду – има да се испразни, па дезинфикује (све по правилима) па напуни – па онда опет на пут...

Водоводна мрежа ће, како кажу, пре зиме стићи до улаза у Црвено село, а на крају цеви биће постављене чесме, па онда лепо упаковане за зиму да се не „прехладе”, односно не попуцају због смрзавања! А жутица, а бунари?

Жутице има. У целој Суботици. Од децембра прошле године је епидемија, циклична, десетогодишња. Нема везе са бомбардовањем, са ратом, загађеном водом због великих киша и поплава... Вода у Црвеном селу, истина, „не одговара правилнику о ... итд”, али је јефтинеје прокувати него вући из града... И није узрок жутици, јер да јесте, било би свашта! Хидрична епидемија није исто што и преношење болести додиром и храном, она коси заиста на велико!

Било је и других начина да се „прогура” водовод за Црвено село, а не страшењем људи и трошењем ионако танког комуналног динара да се вода провоза до Црвеног села и назад пре него што се баца. Девет хиљада литара дневно. Првих десет дана (данас), најмање 210.000 литара (смањили су после на две вожње дневно).

Господо, који вам је враг?

СВАКО СВОГА ПРОГОНИ ДУЖНИКА...

Овдашњи комуналци баш су се здали, не само да погурају цене што вишље могу, него да из народа исцеди сваки динар који се може искамчити. У току је лов на дужнике са више страна, а исход за оне који из

празног џепа не могу као Биг Лале да изваде стотку (наравно, девизну) сваки други дан, остаје да се опросте са струјом, водом или чекају судски позив уколико нису платили етажну накнаду, заједнички рачун, еколошку таксу (!?) И сличне „бисере” општинских власти. Пример беше ли то Ниша или Крагујевца (можда Краљево), где су решили да због прохујалих (надамо се) ратних недаћа своје грађане ослободе дажбина које нису платили, нигде се више није „залепио”. Поготову не овде. Дужницима је дошао „црни петак”. Примера ради, ако није платио више од 350 динара, „Водовод” ће доћи и скинути му водомер. Ако егзекутора не пусти у своје двориште, разбиће му вод са улице, и тај „рад” наплатити око хиљаду и по динара, без правке асфалта, ако и њега успут закаче! Њих 27.000 дужно је милион, а једна „Зорка” – седам и по милиона динара!

Наоштрили су се, кажу, да ће и „Зорки” пресећи цев. Већ размишљају о томе. Добро су се сетили.

КО ТРГУЈЕ „ТРЖНИЦОМ”

Била једном једна „златна кока”, и још увек је ту, по имену „Тржница”. Давала је ко је колико тражио, а највише улагала у пијаце, због чега је не тако давно била проглашена најбољом „Тржницом” у Србији, а Суботица за град са најлепше уређеним пијацама.

Али, „златна кока” лако западне за око. Општинска Каса је много жедна (нарочито ако има „рупе” и „рупице” из којих цури тамо где треба и колико треба), па је израчунала да за „сићу” од 10 одсто „Тржничиног” новца има рачуна да направи своју „Тржницу” и тај проценат можда и обрне! Јесте да су и 10 одсто велика паре, али...

И тако општинска Каса реши да „Тржници” одузме пијаце које нису њене – само их је градила и одржавала на општинском земљишту – и то од 1. 01. 2000. године. Нема више, тачка, остаје јој „бувљак”, а ово друго, богами, треба да попуни неке друге „рупе” у општинском буџету. А грађани? Њих нико ништа не пита, они су ионако статисти локалне власти...

МУДРОВАЊА АВГУСТА И ЊИХОВ ДОГОВОР

Неподељено је мишљење да је најтврдокорнија у свом опстајању и сигурно најтеже оспорива светска истина она, која се стално доказује, а та је истина свакако она, да книга Историје људске глупости заиста, никада неће бити завршена.

Признајемо, надали смо се да ћемо у њеном стварању, увећавању или умножавању, као народи овог поднебља, имати бар мало скромнији допринос од овог, који смо, реално, остваривали последњих педесетак година, при чему је оно деструктивно у нама било нарочито управо онда када је код других, наоко, јењавало – управо сада, у последњој деценији 20. века. Нешто друго међутим, није ни могло да се очекује јер, из глупости може да се роди само још већа глупост.

Раздруживали смо се неколико последњих година, примењујући увозне политичке идеологије на домаћу политичку праксу и уводећи сопствене методологије, створивши тако посебан, за друге европске народе непоновљив и на њих примењив, свој модел, препознатљив само по интензитету и количини произведене домаће, острашћене мржње, увијене у обланде „просвећене“, западне, тзв. демократије, здања чији су темељи сачињени од лажи, зидови од обмана, а кров од лицемерја.

Наравно, све ово је било пропраћено адекватном количином проливане, у крви порађане, само домаће крви, балканског, односно словенског Југоистока Европе и разарањима, која су неретко ишла све до потпуног уништења, у муци и зноју стицане, опет само домаће имовине људи, са простора истог тог балканског, односно словенског Југоистока Европе.

Па ипак све то вандалским хордама „демократа“ са Запада није било довољно јер, до последње деценије толико очекиваног „просвећеног“ 20. века, још увек нису стигли убити, за овај век планираних 4.000.000 балканских Словена, па су зато сада, ове последње деценије, поново овде, са истим оним наумом који су имали још под неписменим Фридрихом Барбаросом, односно времена његовог духовног савременика, Великог Жупана Србије, Стефана Немање.

Да би како – тако опстајали и даље, потражили су поново тло погодно за клијање и развој свога злог семена, а пронашли су га као и увек до сада у редовима домаћих политичких маргиналаца и губитника и људском моралном и сваком другом отпаду, оном од којег се ствара историјско љубриште, које се може наћи на дну друштвене заједнице ваљда сваког народа на свету.

А семе зла које су посејали понаша се једнако као коров на љубришту јер ниче, расте и развија се брже и успешније од било чега другог, на срећу, само до часа када се вредне руке ратара скупе у песницу и коров ишчупају, заједно са злом које овај људски коров црпи кроз свој корен.

И сада, управо ових дана, само што су окончали још један у вишевековном низу својих крвавих пирова, отпочињу ево, са припремама новог.

Мудровања Августа

По већ опробаном рецепту прво су међу никоговићима и ништаљудима из домаћег окружења пронашли самозване мудраце, који сами себе сматрају позванима да нам открију и саопште своје квазинаучне истине и пронађу решења за (пре)уређење односа унутар земље. Ови људи, лишени чак и минимума осећања мере и личног политичког морала, спремно затварају очи пред бројним чињеницама наше укупне стварности и траже нешто што не постоји било где у свету, не због тога што се озбиљно и искрено осећају прикраћенима у било чему, него стога што код дела домаће, а нарочито стране јавности лажно желе приказати како наводно немају оно, што стварно и објективно, имају одавно.

Тако је светлост дана угледао један текст, назван „Договор о политичким и правним оквирима Војводине и самоуправа Војвођанских националних мањина“ који би, како изгледа, требало да схватимо као нечију платформу за редефинисање односа унутар југословенске федерације. Настао у главама појединаца или групе непознатог и неутврдивог идентитета, „Договор...“ има тенденцију да нас увери како је он израз политичке воље локалног мађарског становништва, чији су наводни експоненти управо аутори тог текста, који, истовремено, сами себе желе прогласити пред јавношћу као политичку и уопште мислећу или интелектуалну елиту мађарског, грађанског, односно етничког колективитета.

Када би ови самозванци заиста били то за шта покушавају да се прогласе, заиста бисмо се озбиљно забринули за наше суграђане Мађаре.

Договори Августа

Текст њихових „Договора...“ сам по себи можда и не заслужује неку посебну пажњу, с обзиром на приказани, жалосно низак ниво елементарног непознавања како теоријских, тако и практичних знања о правним, политичким, историјским, социолошким, психолошким, економским и свим другим аспектима питања и проблема, на којем нивоу свакако јесу (судећи према овом тексту), његови анонимни аутори.

Међутим, због чињенице да је овај текст, настао иначе у мраку ко зна чијих, слепих интелектуалних лагума, при чему својим опсервацијама и небулзним предлозима, посредно, тешко оптужује пре свега наш мађарски живаљ, али и недефинисани део свих других становника Војводине – због чињенице да се тезе, тврдње, закључци и предлози садржани у овом памфлету, јавности сервирају као неподељена стремљења и циљеви овдашњег становништва, који се само изнесе кроз уста њихових, наводно легитимних представника, морали смо да се упустимо у ову полемику и поред потпуног одсуства жеље да полемишемо са ауторима „Договора...“ који су очигледно не случајно, остали скривеног идентитета.

Желимо ипак да верујемо да су се постидели написаног. И зато, и због тог

стида, који, можда, ипак осећају, коментарисаћемо ово њихово (не)дело.

Незнана господо суботички мудријаши, ако до сада нисте приметили, сва решења уставног положаја Војводине, за коју сте толико забринути, и полазе, управо, од равноправности грађана. У СР Југославији важећи политички систем јесте систем грађанске политичке демократије. Теоријски посматрано, државе са таквим политичким системом у први план истичу једнакост грађана и претпостављају грађанску једнакост нечему што се може назвати једнакост националних заједница. У нашој пракси, то значи да сваки појединац, уколико је грађанин Југославије ужива сва грађанска права, било приватних права из корпуса, у савременом свету познатих и признатих, било јавних, било приватних права, при чему се питање националног опредељења ниуком случају не маргинализује, јер је зајемчена, и правно и стварно, потпуна и апсолутна слобода избора националног опредељења (исти је случај и са правом на избор професионалне припадности).

Ваш став међутим, како је дефинисан у тачки 1.2. „Договора...“ оно национално претпоставља грађанском и у супротности ја са официјелним, институционализованим ставом. Само због тога што је неко припадник једне националне групе, не може захтевати за себе остварење неких већих права од припадника друге националне групе или заједнице у односу на другу. Зато се важећи, званични принцип, исказује и прогресивнијим и бољим, утолико пре што онемогућује чак и мајоризацију најбројнијих националних заједница у односу на оне друге, мање бројне заједнице. Тако, чак и припадници најкрупније заједнице за себе не могу да траже било шта више из корпуса познатих и признатих људских и грађанских права, од оних права која су загарантована лицу које има статус грађанина било које федералне јединице у СРЈ или федералне државе као интегралне целине.

Господо мудријаши, подсетимо се заједно : тако нешто не постоји чак ни у „првој земљи демократије“ Великог Мајстора и чувара светске демократије и људских права, нашег заједничког савременика, „шерифа“ са мозгом Били д` Кида, алиас Вилијама Бонија, по инфантилном размишљању у целом свету познатог Вилијама Џ. Клинтон, човека због којег се десетине некадашњих америчких председника окрећу у својим гробовима. Чак и тамо, у „првој“ земљи демократије, господо мудријаши, Србин или Мађар може да се буде приватно, у тишини и сигурности сопственог топлог дома, а ако би неко затражио новац из државне касе, у сврху његовања сопствених националних, културних, историјских или каквих других традиција или посебности, тај би, верујте, у случају са хепиендом, завршио у болници за ментално поремећене особе, а уколико би хепиенд изостао, дочекао би свој крај у неком, ad hoc ископаном гробу у пустињи, попут групе злосрећних Тексашана, побивљених недавно без суда и суђења од стране

припадника специјалних јединица америчке армије и припадника њене федералне полиције (ФБИ).

Грађанска демократија би, сложићете се, у основи ипак морала бити и радити на корист и задовољење потреба одређене грађанске већине. Свој израз грађанска већина оживотворује у Парламенту, који је, *potum est*, законодавно тело. Зато се исказује као потпуно несхватљив и апсолутно неприхватљив став из тачке 1.3. ваших „Договора...“ према којем његова реализација „претпоставља измене закона Србије и Југославије“ и.т.д. Наравно, ви нисте уопште навели у чему је то уставни положај Војводине неусаглашен са правним системом Србије и Југославије, једнако као што нисте навели у чему се то састоји несагласност домаћих, са међународним нормама и документима. А нисте то навели стога што тако нешто не постоји и што би у случају да се и жели или хоће некакво усаглашавање међународних норми и докумената са српском и југословенском легислативом, управо међународни фактори би били они који би морали да усаглашавају своје акте, (и проширују корпус грађанских права сопствених грађана) са нашим домаћим. Зато је ваш став и неприхватљив јер тежи мајоризацији појединих националних заједница, шта више, оних мање бројних у односу на оне крупније, а то се господо мудријаша онда зове – апартхејд.

Да ли је могућно, да бисте ви господо заиста хтели да међународна заједница баца под ноге вишемиленијумски рад и стварање десетина и стотина хиљада докумената, да баца под ноге све оно, почев од Повеље Уједињених нација, на чему међународна заједница данас почива? Да ли је могућно да бисте хтели да се погазе чак и сами универзални принципи постојања људске заједнице, која би се на тај начин, из стања релативног, ипак преовлађујућег мира, увела у рат и стање свеопштег хаоса?

Можете ли ви у опште да претпоставите колико је људске крви, дечијих суза и зноја проливено на трновитом путу до настанка једне Повеље Уједињених нација?

Да ли је могућно да толико зла има у вама?

Захтеви, захтеви ...

Залажете се да грађани Војводине остварују права демократским путем у законодавним, извршним и судским органима, али и путем органа националне заједнице. Хтели бисте дакле успостављање система паралелних државних органа. Заборавили сте (ако сте икада уопште и знали) да никада, од када постоји писана људска историја, није дуго опстајао било који државни организам заснован на принципу „једна земља, а два господара“, једнако као што нису дуго опстајали ни државни организми засновани на принципу мајоризације било које, макар и бројније националне заједнице у односу на друге, мање бројне. Али, ако ви, у ствари, желите нестанак ове државе, онда су ваши захтеви за повратак на нешто што је већ било, и што је ство-

рило услове за распад ове земље, сасвим логични, и цела ствар се може разумети – јер ви, дакле, налазите да се ова земља није распала онолико колико је, по вама, требала, или, онолико колико бисте ви то желели.

Ваша брига за очување националног, културног и верског идентитета очигледно је велика, али је истовремено и потпуно безразложна. Јер, ми смо у то апсолутно сигурни, ви не можете навести нити један пример угрожавања мађарског националног идентитета, угрожавање по основу конфесионалне припадности или пак у сегменту културног стваралаштва, изузев угрожавања које сте, господо мудријаша, починили сами, између осталог и вашим иступом са текстом „Договора...“.

Или можда, као угрожавање доживљавање то што нико не жели или неће да образложите засебан, издвојен фонд новчаних средстава, за финансирање потреба које тврдите да имате, али које не можете довољно квалитетно задовољити, иако, ничим нисте доказали да вам било ко онемогућује задовољење тих потреба у мери, у којој их иначе задовољавају сви други грађани ове земље (да ли буњевачка, српска или ма која друга деца у овој земљи, похађају наставу у боље уређеним или боље загрејаним школама или факултетима, или можда лекари, судије и просветни радници немађарске националности имају веће зараде од других лекара, судија или просветних радника који су мађарске националности?), с тим, да добијена новчана средства – само због посебне националне припадности, добијете на потпуно аутономно управљање и употребу. Што каже народ, то не бива, једнако што не бива да у било ком облику својинске трансформације, онај, ко је титулар права својине на новчаним средствима, неће и не жели (ми кажемо, с правом) да се одрекне управљања имовином у коју је уложио свој новац (што овде, у нашем окружењу, на жалост, многим, а како изгледа ни вама, још увек није јасно). Уосталом, да ли бисте уопште и ви сами пристали да финансирате куповину једног аутомобила, који би сте, када га исфинансирате, дали неком другом, без права да било када више упитате за тај аутомобил, а све то, уз обавезу да и даље финансирате његову експлоатацију (гориво, мазиво, поправке и сл.)? Наравно да не бисте, уверени смо у то.

Надаље, ваше примедбе у вези употребе мађарског и других језика уз званични (српски) језик, у средствима јавног информисања, правосуђу и другим јавним службама, као и школству, ценимо непримерним зато што једноставно не стоје. Не можете ипак порећи чињеницу да је у овој земљи потпуно слободно бављење издаваштвом, те оснивање новинских или издавачких кућа зависи искључиво од интереса појединаца и њихове финансијске моћи за бављење том врстом делатности, као и наравно од захтева и потреба тржишта. Не бисмо се овом приликом исцрпљивали у набрајању новинских, дневних или недељних листова који излазе на мађарском језику, радио и ТВ – станица и броја часова програма који се

реализује свакога дана – који још увек има само 24 часа.

Исто тако, бићемо слободни да вас упитамо: можете ли навести бар један случај да неки судски поступак није спроведен у присуству преводиоца за мађарски (или неки други) језик, уколико је то странка захтевала од суда?

Примедбе о школовању деце на матерњем језику могли бисмо да разумемо када већ не би постојала оделења за полазнике наставе, у овом региону, на мађарском језику. Стога ваше примедбе видимо пре свега као примедбе на квалитет уџбеника. Верујемо такође да их на мађарски језик преводје стручна лица и прави зналци вашег лепог језика. Где је онда проблем? Да ли се у школским уџбеницима деца сервирају научне неистине? Има ли у тим уџбеницима килограм чак 1100 грама или у километру има мање од хиљаду метара? Уџбеници у себи пак садрже неприхватљив идеолошки призвук? Ако је тако, једнако неправду трпе и сва друга деца – не само мађарска, и у борби за боље уџбенике, лишене било какве идеолошке обојености, борићемо се раме уз раме са вама, за уџбенике који ће бити пријемчиви деци и хуманији, једноставно такви, који осим достигнуте научне истине неће имати вишег идеолошког принципа. Јер, и свим другим грађанима ове земље једнако је стало до њихове деце и сигурно не желе својој деци образовање оптерећено догмама. Али, овде не смете било када да сметнете с ума да су све на-учне чињенице, ма како стабилне изгледале, теоретски увек подложне променама, које су у директној зависности од научних достигнућа. Савршених уџбеника нема, али идеалу савршенства свакако треба тежити.

Уместо закључка

И за сам крај још нешто.

Залажете се и ушли сте господо мудријаша, како видимо, у конституисање Националних већа. То је ваш избор. Немојте то никада да заборавите, али, присетите се док је време, да је огрона већина чланова бројних „Националних већа“, напустила завичајна огњишта у избегличким колонима.

Желимо да верујемо да тако нешто нисте одабрали за свој будући и коначни циљ.

Националшовинизам није добар избор, а и не исплати се. Двадесетпрви век је пред нама и, како се очекује, биће то век мултикултурности и мултинационалности.

Лишите се зато жеље да књижи Историје људске глупости било када дате свој допринос. Ако то не желите због сопствене сујете, ипак то покушајте у име љубави за своју сопствену децу и у име њихове будућности, која вашој, као и свакој другој деци једнако и припада.

**ЗЛАТКО ЛЕБОВИЋ,
ПОТПРЕДСЕДНИК
ОПШТИНСКОГ ОДБОРА
СРС СУБОТИЦА,
ИМЕНОВАН ЗА
ПОМОЋНИКА САВЕЗНОГ
МИНИСТРА ЗА
ПОЉОПРИВРЕДУ**

У Савезној влади 10.09.1999. године именовани су заменици и помоћници Савезних министара. На тај начин после недавно извршене реконструкције реализовано је одређење да Савезна влада буде додатно ојачана кадровима чија политичка одређења и професионалне способности могу значајно допринети реализацији задатака.

Севернобачки радикали дали су свој допринос напорима обнове земље у имену *Златко Лебовића* (Суботица 1967.) који је именован за помоћника Савезног министра за пољопривреду.

**ПОЗИВАМО
СИМПАТИЗЕРЕ СРПСКЕ
РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ ДА
СЕ УЧЛАНЕ У НАШУ
СТРАНКУ**

**ОПШТИНСКИ ОДБОР
СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ
СТРАНКЕ У СУБОТИЦИ
НАЛАЗИ СЕ У ЗГРАДИ
НОВЕ ОПШТИНЕ – ТРГ
ЛАЗАРА НЕШИЋА бр. 110.
СПРАТ, СОБА 124.**

**ТЕЛЕФОН У
КАНЦЕЛАРИЈИ СТРАНКЕ
ЈЕ 024/551-928.**

**ОПШТИНСКИ ОДБОР
СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ
СТРАНКЕ У БАЧКОЈ
ТОПОЛИ НАЛАЗИ СЕ У
ЗГРАДИ СТАРОГ СУДА –
УЛИЦА м. тита 44,**

**ТЕЛЕФОН У
КАНЦЕЛАРИЈИ СТРАНКЕ
ЈЕ 024/715-221.**

*Републички министар г. Александар Вучић приликом посете
Суботици*

* Оснивач и издавач: др Војислав Шешељ * Главни и одговорни уредник: Симиша Аксентијевић

* Број уредила редакција за Севернобачки округ

* Редакција прима пошту на адресу Трг Лазара Нешића 1/Х, соба 124 тел. 024/551-928

* Новине "Велика Србија" уписане су у Регистар јавног информисања Министарства за информације по бројем 1104, од 5 јуна 1991. године

* Штампана „ГРАФОПАН” Суботица

Штампано у 2.500 примерака